

כרשת

מטות

עם אונקלוס ורש"י

פרשת מטות

ב וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רֹאשֵׁי

הַמַּטּוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר

זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:

וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם רִישֵׁי שְׁבֻטֵּי לְבָנֵי

יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דִּין פְּתֻגָּמָא דִּי פִקִּיד

ר״ב
ד״

ראשי המטות. חלק כבוד לנשיאים,

ללמדם תחלה, ואחר כך לכל בני ישראל,
ומנין שאף שאר הדברות כן, תלמוד לומר
וישיבו אליו אהרן וכל הנשיאים בעדה
וידבר משה אליהם, ואחרי כן נגשו כל בני
ישראל. ומה ראה לאומרה כאן, למד
שהפרת נדרים ביחיד מומחה, ואם אין
יחיד מומחה, מפר בשלשה הדיוטות. או
יכול, שלא אמר משה פרשה זו אלא
לנשיאים בלבד, נאמר כאן זה הדבר
ונאמר בשחוטי חוץ זה הדבר,, מה להלן
נאמרה לאהרן ולבניו ולכל בני ישראל,

שנאמר דבר אל אהרן וגו', אף זו נאמרה
לכולן: זה הדבר. משה נתנבא בכה אמר
ה' כחצות הלילה, והנביאים נתנבאו בכה
אמר ה', מוסף עליהם משה שנתנבא
בלשון זה הדבר. דבר אחר, זה הדבר,
מיעוט הוא, לומר, שהחכם בלשון התרה,
ובעל בלשון הפרה, בלשון הכתוב כאן,
ואם חלפון, אין מותר ואין מופר:

אִישׁ כִּי יִדָּר נָדָר לַיהוָה אִוֹ
הִשָּׁבַע שְׂבַעָה לְאָמֹר אֶפְרַעֲלִי

נִפְשׁוֹ לֹא יַחַל דְּבָרוֹ כֹּכֵל

הֵי־צֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה:

גִּבּוֹר אֲרִי יֵדֵר נִדָּר קָדָם יְיָ אוֹ יִקְיִים

קִיָּם לְמִיסֹר אִסּוּר עַל נִפְשִׁיהָ לֹא יִבְטֹל

פְּתַגְמִיהָ כֹּכֵל דִּי יִפּוֹק מִפּוֹמִיהָ יַעֲבֹד:

נִדָּר. הַאֲזַמֵּר הִרֵי עָלַי קוֹנָם שְׁלֹא אוֹכֵל אוֹ

שְׁלֹא אַעֲשֶׂה דְבַר פְּלוֹנִי, יִכּוֹל אֶפִּילוֹ נִשְׁבַּע

שִׂיאֵכֶל נִבְלֹת אֲנִי קוֹרָא עָלָיו כֹּכֵל הֵי־צֵא

מִפִּיו יַעֲשֶׂה, תִּלְמּוּד לֹאֲסוּר לֹאֲסוּר אִסּוּר,

לֹאֲסוּר אֵת הַמּוֹתֵר, וְלֹא לְהַתִּיר אֵת

האסור: לא יחל דברו. כמו לא יחלל

דברו, לא יעשה דבריו חולין:

ד וְאִשָּׁה כִּי תִדָּר נָדָר לַיהוָה

וְאָסְרָה אָסַר בְּבֵית אָבִיהָ

בְּנִעֻרֶיהָ:

וְאִתָּתָא אִרִּי תִדָּר נָדָר קָדָם יי וְתִי־סַר

אָסַר בְּבֵית אָבִיהָ בְּרִבְיוֹתָהָ:

בבית אביה. ברשות אביה ואפילו אינה

בביתו: בנעוריה. ולא קטנה ולא בוגרת,

שֶׁהַקְטָנָה אֵין נִדְרָה נִדָּר, וְהַבּוֹגֶרֶת אֵינָה
בְּרִשּׁוֹתָיו שֶׁל אָבִיָּה לְהַפֵּר נִדְרֶיהָ. וְאִי זֶה
הִיא קְטָנָה, אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, בַּת י"א שָׁנָה
וַיּוֹם אֶחָד נִדְרֶיהָ נִבְדָּקִין, אִם יָדְעָה לְשֵׁם
מִי נִדְרָה וּלְשֵׁם מִי הִקְדִּישָׁהּ, נִדְרָה נִדָּר, בַּת
י"ב שָׁנָה וַיּוֹם אֶחָד אֵינָה צָרִיכָה לְהַבְדִּיק:

ה וְשָׁמַע אָבִיָּה אֶת נִדְרָהּ
וְאָמְרָה אֲשֶׁר אָמְרָה עַל נַפְשָׁהּ
וְהַחֲרִישׁ לָהּ אָבִיָּה וְקָמָה כָּל
נִדְרֶיהָ וְכָל אִסּוּר אֲשֶׁר אָמְרָה

עַל נִפְשָׁהּ יִקְוֶם:

וַיִּשְׁמַע אֲבוֹהָא ית נְדָרָהּ וְאִסְרָהּ דִּי

אִסְרַת עַל נִפְשָׁהּ וַיִּשְׁתּוֹק לָהּ אֲבוֹהָא

וַיִּקְוֶמוּן כָּל נְדָרָהּא וְכָל אִסְרֵי דִי

אִסְרַת עַל נִפְשָׁהּ יִקְוֶמוּן:

וְוָאם הֵנִיא אָבִיָּהּ אֶתָּהּ בְּיוֹם

שְׁמַעוּ כָּל נְדָרֶיהָ וְאִסְרֶיהָ

אֲשֶׁר אִסְרָהּ עַל נִפְשָׁהּ לֹא

יִקְוֶם וַיְהִיָּה יִסְלַח לָהּ כִּי הֵנִיא

אָבִיָּה אֶתָּה:

וְאִם אֶעֱדִי אֲבוֹהָא יְתָה בְּיוֹמָא דְשִׁמְעַ

כָּל נִדְרָהָא וְאִסְרָהָא דִּי אִסְרַת עַל

נַפְשָׁהּ לֹא יִקְוִמוּן וּמִן קָדָם יִי יִשְׁתַּבֵּק

לָהּ אֲרִי אֶעֱדִי אֲבוֹהָא יְתָה:

וְאִם הֵנִיא אֲבִיָּה אֶתָּה. אִם מִנַּע אֶתָּה מִן

הַנִּדָּר, כְּלוּמָר שֶׁהִפְרָה לָהּ. הִנָּאָה זֶה אֵינִי

יּוֹדֵעַ מַה הִיא, כִּשְׁהוּא אֹמֵר, וְאִם בְּיוֹם

שִׁמּוּעַ אִישָׁהּ יֵנִיא אֶתָּה וְהִפְרָה, הוּא אֹמֵר

הִנָּאָה זֶה הִפְרָה. וּפְשׁוּטָא, לְשׁוֹן מְנִיעָה

והסרה, וכן ולמה תניאון, וכן שמן ראש
אל יני ראשי, וכן וידעתם את תנואתי, את
אשר סרתם מעלי: זה' יסלח לה. במה
הכתוב מדבר, באשה שנדרה בניזיר, ושמע
בעלה והפר לה, והיא לא ידעה, ועוברת
על נדרה ושותה יין ומטמאה למתים, זו
היא שצריכה סליחה, ואף על פי שהוא
מופר, ואם המופרין צריכין סליחה, קל
וחומר לשאינן מופרין:

וְאִם הָיוּ תַּהֲיִיחַ לְאִישׁ וְנָדְרִיחַ
עָלֶיחַ אוּ מִבִּטּא שְׂפַתֶיחַ אֲשֶׁר

אֲסֶרָה עַל נַפְשִׁי:

וְאִם מֵהוּהָ תִּהְיֶה לְגֶבֶר וְנִדְרָהּ עָלָה

אִו פִּירוּשׁ סְפוֹתֶיהָ דִּי אֲסֶרֶת עַל

נַפְשִׁי:

וְאִם הָיָה תִּהְיֶה לְאִישׁ. זֹאת אֲרוּסָה, אִו אִינוּ

אֲלֵא נְשׁוּאָה, כְּשֶׁהָיָה אֹמֵר וְאִם בֵּית

אִישָׁה נִדְרָה, הָרִי נְשׁוּאָה אֲמוּרָה, וְכֵאֵן

בְּאֲרוּסָה, וְכֵאֵן לְחֻלּוֹק בָּהּ, שְׂאֵבִיהָ וּבַעֲלָהּ

מִפִּירִין נִדְרִיהָ, הָפֶר הָאֵב וְלֹא הָפֶר הַבַּעַל,

אִו הָפֶר הַבַּעַל וְלֹא הָפֶר הָאֵב, הָרִי זֶה אִינוּ

מוֹפֵר, וְאִין צָרִיךְ לֹאמַר אִם קִיִּים אַחַד
מֵהֶם: וְנִדְרִיהָ עָלֶיהָ. שְׁנִדְרָה בְּבֵית אֲבִיהָ
וְלֹא שָׁמַע בָּהֶן אֲבִיהָ, וְלֹא הוֹפְרוּ וְלֹא
הוֹקְמוּ:

ח וְשָׁמַע אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמָעוֹ
וְהַחֲרִישׁ לָהּ וְקָמוּ נִדְרֶיהָ
וְאָסְרָה אֲשֶׁר אָסְרָה עַל נַפְשָׁהּ
יִקָּמוּ:

וְשָׁמַע בַּעֲלָהּ בְּיוֹמָא דְשָׁמַע וְיִשְׁתּוֹק

לֵּה וִיקוּמוֹן נִדְרָהּ וְאַסְרָהּ דִּי אֲסֶרֶת

עַל נַפְשָׁהּ יְקוּמוֹן:

וּשְׁמַע אִישָׁהּ וְגו'. הֲרִי לָךְ, שֶׁאִם קִיִּים

הַבַּעַל שֶׁהוּא קִיִּים:

ט וְאִם בְּיוֹם שְׁמַע אִישָׁהּ יִנִּיא

אֹתָהּ וְהִפִּיר אֶת נִדְרָהּ אֲשֶׁר

עָלֶיהָ וְאֵת מִבְטָא שְׁפָתֶיהָ

אֲשֶׁר אֲסָרָהּ עַל נַפְשָׁהּ וַיִּהְיֶה

יִסְלַח לָהּ:

וְאִם בְּיוֹמָא דְשִׁמְעַ בַּעֲלָהּ אֶעֱדִי יִתָּהּ
וַיִּבְטַל יֵת נִדְרָהּא דִּי עָלָהּ וַיֵּת פִּירוּשׁ
סְפוֹתָהּא דִּי אֲסֵרֶת עַל נַפְשָׁהּ וּמִן קָדָם
יִי יִשְׁתַּבֵּק לָהּ:

וזה פיר את נדרה אשר עליה. יכול אפילו
לא הפיר האב תלמוד לומר בנעוריה בית
אביה, כל שבנעוריה ברשות אביה היא:

וְנִדְרָא אֶלְמָנָה וְגִירוּשָׁה כֹּל
אֲשֶׁר אֲסֵרֶה עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם

עֲלִיהֶ:

וְנָדָר אֲרֻמָּלָא וּמִתְרַכָּא כָּל דִּי אֲסֵרַת

עַל נַפְשָׁה יְקוּם עֲלֶיהָ:

כָּל אֲשֶׁר אִסְרָה עַל נַפְשָׁה יְקוּם עֲלֶיהָ.

לְפִי שְׂאִינָה לֹא בִרְשׁוֹת אֲב וְלֹא בִרְשׁוֹת

בַּעַל, וּבִאֲלֻמְנָה מִן הַנִּשְׁוֹאִין הַכְּתוּב מִדְּבַר,

אֲבָל אֲלֻמְנָה מִן הָאִירוּסִין, מֵת הַבַּעַל,

נִתְרוּקְנָה וְחִזְרָה לְרִשְׁוֹת הָאֲב:

יֵא וְאֵם בֵּית אִישָׁה נִדְרָה אִו

אֲסֵרָה אֲסֵר עַל נַפְשָׁה

בְּשִׁבְעָה:

וְאִם בֵּית בַּעֲלָה נִדְרָת אוֹ אִסֶּרֶת אִסֵּר

עַל נַפְשָׁהּ בְּקִיּוֹם:

וְאִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָה. בְּנִשּׁוּאָה הַכְּתוּב

מִדְּבַר:

יִבְיָשׁ מִנִּי אִישָׁה וְהַחֲרִישׁ לָהּ לֹא

הֵנִיא אֶתָּה וְקָמוּ כָּל נִדְרֶיהָ

וְכָל אִסָּר אֲשֶׁר אִסְרָה עַל

נַפְשָׁהּ יָקוּם:

וְיִשְׁמַע בַּעֲלָהּ וַיִּשְׁתּוֹק לָהּ לֹא אֶעֱדִי

יָתָהּ וַיְקוּמוּן כָּל נְדָרָהּא וְכָל אֲסָרֵי דִי

אֲסֵרֶת עַל נַפְשָׁהּ וַיְקוּמוּן:

יג וְאִם הָפַר יָפַר אֶתָּהּ אִישָׁהּ

בַּיּוֹם שָׁמְעוּ כָּל מוֹצֵא שְׂפָתֶיהָ

לְנִדְרֶיהָ וְלֹא־סָר נַפְשָׁהּ לֹא

יָקוּם אִישָׁהּ הַפָּרִם וַיַּחֲזֶה יִסְלַח

לָהּ:

וְאִם בִּטְלָא יִבְטַל יְתָהוּן בַּעֲלָהּ בַּיּוֹמָא

דְּשִׁמַּע כָּל אִפְקוֹת סְפוֹתֶהָ לְנִדְרֶהָ

וְלֹא־סֹר נִפְשָׁהּ לֹא יִקְוֶמוֹן בַּעֲלָהּ

בְּטִלְיָנוֹן וּמִן קָדָם יִי יִשְׁתַּבֵּק לָהּ:

יֵד כָּל נֶדֶר וְכָל שְׁבַעַת אִסֹּר

לְעֵנֹת נִפְשָׁהּ אִישָׁהּ יִקְיָמְנוּ

וְאִישָׁהּ יִפְרְנוּ:

כָּל נֶדֶר וְכָל קִיּוּמַת אִסֹּר לְסַגְפָּא נִפְשָׁהּ

בַּעֲלָהּ יִקְיָמְיָנוֹן וּבַעֲלָהּ יִבְטְלִיָּנוֹן:

כל נדר וכל שבעת אסור וגו'. לפי שאמר

שהבעל מפר, יכול כל נדרים במשמע,
תלמוד לומר, לענות נפש, אינו מפר אלא
נדרי ענוי נפש בלבד, והם מפורשים
במסכת נדרים:

טו וְאֵם הַחֲרֹשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ
אִישָׁהּ מִיּוֹם אֵל יוֹם וְהַקִּים
אֶת כָּל נִדְרֶיהָ אִם אֶת כָּל
אֲמָרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַקִּים אֹתָם
כִּי הַחֲרֹשׁ לָהּ בְּיוֹם שְׂמֻעוֹ:

וְאִם מִשְׁתַּק יִשְׁתּוֹק לָהּ בַּעֲלָהּ מִיּוֹם
לְיוֹם וַיִּקְיִים יָת כָּל נִדְרָהּ אֹי יָת כָּל
אֲסָרָהּ דִּי עָלָה קִיִּים יִתְהוֹן אֲרִי שְׁתַּק
לָהּ בְּיוֹמָא דְשִׁמְעָ:

מִיּוֹם אֶל יוֹם. שְׁלֹא תֹאמַר מַעַת לַעַת,
לְכַךְ נֹאמַר מִיּוֹם אֶל יוֹם, לְלַמֵּד שְׁאִין
מִפְּר אֶלֹא עַד שְׁתַּחֲשָׁד:

טו וְאִם הִפֵּר יִפֵּר אֶתְּם אַחֲרֵי
שְׁמַעוּ וְנִשְׂא אֶת עֲוֹנָהּ:

וְעַם בִּטְלָא יִבְטֵל יִתְהוֹן בְּתַר דְּשִׁמְעַ

וְיִקְבֵּל יְת חוּבָה:

אַחֲרֵי שְׁמַעוּ. אַחֲרֵי שִׁשְׁמַע וּקְיִים, שְׁאֵמַר

אַפְשֵׁי בּוּ, וַחֲזַר וַהֲפֹר לָהּ אֶפִּילוּ בּוּ בְיוֹם:

וְנִשְׂא אֶת עוֹנָהּ. הוּא נִכְנַס תַּחְתִּיהָ, לְמַדְנוּ

מִכָּאן, שֶׁהַגּוֹרֵם תִּקְלָה לְחַבִּירוֹ הוּא נִכְנַס

תַּחְתִּיו לְכָל עוֹנֵשִׁין:

יִי אֱלֹהֵי הַחֲקִים אֲשֶׁר צָוָה יְהוָה

אֶת מִנְּשָׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ

בֵּין אָב לְבָתוֹ בְּנִעְרֶיהָ בֵּית

אַבִּיהֶ: (פ)

אַלִּין קִימִיא דִּי פִקִּיד יִי יִת מִשָּׁה בִּין
גִּבֹר לְאַתְתִּיה בִּין אֲבֹא לְבִרְתִּיה
בְּרִבִּיּוּתָהּ בֵּית אֲבוּהָ:

במדבר פרק-לא

שני

וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:

בְּנֵקָם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת

הַמְּדִינִים אַחֲרֵי תֹאסֹף אֶל

עַמִּיהֶֽ:

אֶת־פָּרַע פְּרַעְנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן

מְדִינָאֵי בְּתָר כֵּן תִּתְּכֶנִּישׁ לְעַמֶּךָ:

מֵאֵת הַמְּדִינִים. וְלֹא מֵאֵת הַמּוֹאבִּים,

שֶׁהַמּוֹאבִּים נִכְנְסוּ לְדַבֵּר מַחֲמַת יְרֵאָה,

שֶׁהָיוּ יְרֵאִים מֵהֶם שִׁיחִיו שׁוֹלָלִים אוֹתָם,

שֶׁלֹּא נֹאמַר אֲלֵא אֵל תִּתְּגַר בָּם מִלַּחְמָה,

אֲבָל מְדִינִים נִתְּעַבְּרוּ עָלָיו לֹא לָהֶם. דָּבָר

אחר, מפני ב' פרידות טובות שיש לי
להוציא מהם, רות המואביה ונעמה
העמונית:

ג וַיֹּדְבַר מֹשֶׁה אֶל הָעָם לֵאמֹר
הֲחִלְצוּ מֵאֶתְכֶם אֲנָשִׁים לַצָּבָא
וַיְהִי עַל מִדֵּין לָתֵת נִקְמַת
יְהוָה בְּמִדֵּין:

ומליל משה עם עמא למימר זריזו
מנכון גברין לחילא ויהון על מדין

לְמַתָּן פּוֹרְעָנוֹת דִּין עֲמָא דִּי בְּמִדִּין:

וידבר משה וגו'. אף על פי ששמע

שמיתתו תלויה בדבר, עשה בשמחה ולא

איחר: החלצו. כתרגומו, לשון חלוצי

צבא, מזויינים: אנשים. צדיקים, וכן בחר

לנו אנשים, וכן אנשים חכמים וידועים:

נקמת ה'. שהעומד כנגד ישראל, כאילו

עומד כנגד הקב"ה:

ד אַלף לַמַּטֵּה אַלף לַמַּטֵּה לְכָל

מַטֵּה יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלַחוּ לְצָבָא:

אֶלֶּפָא לְשַׁבְּטָא אֶלֶּפָא לְשַׁבְּטָא לְכָל

שַׁבְּטֵי־א דִּישְׂרָאֵל תְּשַׁלְּחוּן לְחֵילָא:

לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל. לְרַבּוֹת שַׁבַּט לֹוִי:

ה וַיִּמָּסְרוּ מֵאֶלֶּפִי יִשְׂרָאֵל אֶלֶּף

לַמַּטֶּה שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלֶּף חֲלוּצֵי

צָבָא:

וְאֶתְּבַחְרוּ מֵאֶלֶּפִי דִּישְׂרָאֵל אֶלֶּפָא

לְשַׁבְּטָא תְּרֵי עָשָׂר אֶלֶּפִין מִזֶּרְזֵי חֵילָא:

וַיִּמָּסְרוּ. לַהּוֹדִיעַךְ שַׁבְּחוֹן שֶׁל רוּעֵי יִשְׂרָאֵל

כמה הם חביבים על ישראל, עד שלא
שמעו במיתתו מה הוא אומר, עוד מעט
וסקלוני, ומששמעו שמיתת משה תלויה
בנקמת מדין, לא רצו ללכת, עד שנמסרו
על כרחין:

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֶלֶף
לַמִּטָּה לַצָּבָא אֹתָם וְאֵת
פִּינְחָם בֶּן אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לַצָּבָא
וְכִלִּי הַקֹּדֶשׁ וַחֲצִצְרוֹת
הַתְּרוּעָה בְּיָדָם:

וְשִׁלַּח יְתֵהוֹן מִשָּׁה אֶלְפָּא לְשִׁבְטָא
לְחִילָא יְתֵהוֹן וַיֵּת פִּינְחָס בֶּר אֱלֻעֶזֶר
כֹּהֲנָא לְחִילָא וּמִנֵּי דְקוּדְשָׁא וַחֲצוּצֹת
יִבְבְּתָא בִידֵיהּ:

אותם ואת פינחס. מגיד שהיה פינחס
שקול כנגד כולם. ומפני מה הלך פינחס
ולא הלך אלעזר, אמר הקב"ה, מי
שהתחיל במצוה, שהרג כזבי בת צור,
יגמור. דבר אחר, שהלך לנקום נקמת
יוסף אבי אמו, שנאמר זהמדנים מכרו

אותו, ומניין שהיתה אמו של פינחס משל
יוסף, שנאמר מבנות פוטיאל, מזרע יתרו
שפיטם עגלים לעבודת אלילים, ומזרע
יוסף שפטפט ביצרו. דבר אחר, שהיה
משוח מלחמה: וכלי הקדש. זה הארון
והציץ, שהיה בלעם עמהם ומפריח מלכי
מדין בכשפים, והוא עצמו פורח עמהם,
הראה להם את הציץ שהשם חקוק בו
והם נופלים, לכך נאמר על חלליהם
במלכי מדין, שנופלים על החללים מן
האזיר, וכן בבלעם כתיב אל חלליהם,

בספר יהושע: בידו. ברשותו, וכן ויקח

את כל ארצו מידו:

וַיֵּצְבְּאוּ עַל מִדְיָן כַּאֲשֶׁר צִוָּה

יְהוָה אֶת מֹשֶׁה וַיַּהַרְגוּ כָּל

זָכָר:

וְאֶת־חֵיילָיו עַל מִדְיָן כַּמָּא דַּפְקִיד יְיָ ית

מֹשֶׁה וַקָּטְלוּ כָּל דְּכוּרָא:

ח וְאֶת מַלְכֵי מִדְיָן הָרְגוּ עַל

חֲלָלֵיהֶם אֶת אָוִי וְאֶת רֵקֶם

וְאֵת צֹר וְאֵת חֹר וְאֵת רְבֹעַ

חֲמִשָּׁת מַלְכֵי מִדְיָן וְאֵת בְּלָעַם

בֶּן בְּעֹזר הָרָגוּ בַּחֲרָב:

וַיֵּת מַלְכֵי מִדְיָן קָטְלוּ עַל קְטִילֵיהוֹן יֵת

אֹוִי וַיֵּת רָקֶם וַיֵּת צֹר וַיֵּת חֹר וַיֵּת

רְבֹעַ חֲמִשָּׁא מַלְכֵי מִדְיָן וַיֵּת בְּלָעַם בֶּר

בְּעֹזר קָטְלוּ בַּחֲרָבָא:

חמשת מלכי מדין. וכי איני רואה

שחמשה מנה הכתוב, למה הוזקק לומר

חמשת, אלא ללמדך, ששזו כולם בעצה,
והושזו כולם בפורענות, בלעם הלך שם
ליטול שכר עשרים וארבעה אלף שהפיל
מישראל בעצתו, ויצא ממדין לקראת
ישראל ומשיאן עצה רעה, אמר להם אם
כשהייתם ששים רבוא לא יכולתם להם,
ועכשיו בי"ב אלף אתם באים להלחם,
נתנו לו שכרו משלם ולא קפחזהו: בחרב.
הוא בא על ישראל והחליף אומנותו
באומנותם, שאין נושעים אלא בפיהם על
ידי תפלה ובקשה, ובא הוא ותפש

אומנתם לקלכלם בפיו, אף הם באו עליו

והחליפו אומנותם באומנות האומות

שבאין בחרב, שנאמר ועל חרבך תחיה:

ט וַיֵּשְׁבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת נָשֵׁי

מִדִּין וְאֶת טַפָּם וְאֶת כָּל

בְּהֶמְתָּם וְאֶת כָּל מִקְנֵהֶם וְאֶת

כָּל חֵילָם בְּזִזוֹ:

וַיָּשְׁבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יְת נָשֵׁי מִדִּין וְיֵת

טַפְּלָהוֹן וְיֵת כָּל בְּעִירָהוֹן וְיֵת כָּל

גִּיתֵיהוֹן וַיֵּת כָּל נַכְסֵיהוֹן בְּזוֹ:

וַיָּאֵת כָּל עֲרֵיהֶם בְּמוֹשְׁבֹתָם

וַיָּאֵת כָּל טִירָתָם שָׂרְפוּ בָאֵשׁ:

וַיֵּת כָּל קְרוֹיֵיהוֹן בְּמוֹת־בְּנֵיהוֹן וַיֵּת כָּל

בֵּית סִגְד־תְּהוֹן אוֹקִידוּ בְּנוֹרָא:

טִירָתָם. מְקוֹם פִּלְטָרִין שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא

לְשׁוֹן מוֹשֵׁב כּוֹמְרִים יוֹדְעֵי חוֹקֵיהֶם. דְּבַר

אַחֵר, לְשׁוֹן מוֹשֵׁב שְׂרִיָּהֶם, כִּמּוֹ שֶׁמִּתּוֹרֵגָם

סֹרְנֵי פִלְשְׁתִּים, טוֹרְנֵי פִלְשְׁתִּי:

יֹא וַיִּקְחוּ אֶת כָּל הַשָּׁלָל וְאֶת

כָּל הַמִּלְקוֹחַ בְּאֶדָם וּבַבְּהֵמָה:

וַנְּסִיבוּ יָת כָּל עֲדָאָה וְיָת כָּל דְּבַרְתָּא

בְּאִנְשָׁא וּבַבְּעִירָא:

וַיִּקְחוּ אֶת כָּל הַשָּׁלָל וְגו'. מַגִּיד שֶׁהָיוּ

בְּשָׂרִים וּצְדִיקִים וְלֹא נַחֲשָׁדוּ עַל הַגְזֵל

לְשַׁלּוֹחַ יָד בַּבְּזָה שֶׁלֹּא בִרְשׁוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר אֶת

כָּל הַשָּׁלָל וְגו', וְעַלִּיהֶם מִפּוֹרֵשׁ בַּקְּבֻלָּה,

שֶׁנֶּיךָ בַּעֲדֵר הָרַחֲלִים וְגו', אֵף אֲנָשֵׁי

הַמִּלְחָמָה שֶׁבֵּיךְ כּוֹלֵם צְדִיקִים: שֶׁלֹּל. הֵן

מטלטלין של מלבוש ותכשיטין: בז. הוא

ביזת מטלטלין שאינם תכשיטין: מלקוח.

אדם ובהמה, ובמקום שכתוב שבי אצל

מלקוח, שבי באדם, ומלקוח בבהמה:

יב־וַיָּבֹאוּ אֶל מִשְׁחָה וְאֶל אֶלְעָזָר

הַכֹּהֵן וְאֶל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

אֶת הַנְּשִׁבִי וְאֶת הַמִּלְקוֹחַ וְאֶת

הַנְּשָׁלָל אֶל הַמַּחֲנֶה אֶל עֵרְבַת

מוֹאָב אֲשֶׁר עַל יַרְדֵּן יִרְחוֹ: (ה)

פרשת מטות – שלישי – במחוברות שני – דף לז

וְאֵיתִיו לֹות מִשֶּׁה וּלֹות אֶלְעֶזֶר כֹּהֵנָא

וּלֹות כֹּנֶשֶׁתָא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת שְׂבִיא

וְיֵת דְּבִרְתָּא וְיֵת עֲדָאָה לְמִשְׁרִיתָא

לְמִישְׁרִיא דְּמוֹאָב דִּי עַל יַרְדֵּנָא דִּירְחוּ:

שְׁלִיטְי -

במחוברות

שני

וַיֵּצְאוּ מִנְּשָׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן

וְכָל נְשֵׁי־אֵי הָעֵדָה לְקִרְאָתָם

אֶל מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה:

וַנִּפְקֹד מִנְּשָׁה וְאֶלְעָזָר כֹּהֵנָא וְכָל רַב־בֵּי

כְּנִשְׁתָּא לְקִדְמוּתָהוֹן לְמַבְרָא

לְמִשְׁרִיתָא:

ויצאו מנשה ואלעזר הכהן. לפי שראו

את נערי ישראל יוצאים לחטוף מן הבזה:

יד-ויקצף מנשה על פקודי החיל

שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְשְׂרֵי הַמֵּאוֹת

הַבָּאִים מִצָּבָא הַמְּלַחֲמָה:

וְרָגִיז מִשָּׂה עַל דְּמַמָּן עַל חֵילָא רַבָּנִי

אֲלָפִין וְרַבָּנִי מֵאוֹתָא דְּאָתוּ מַחִיל

קָרְבָּא:

וּיִקְצוּף מִשָּׂה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיל. מִמוֹנִים

עַל הַחֵיל, לְלַמֵּד שְׂכַל סְרַחוּן הַדּוֹר תְּלוּי

בַּגְדוּלִים, שִׁישׁ כַּח בִּידָם לְמַחֲזוֹת:

טוֹוִיאָמָר אֲלֵיהֶם מִשָּׂה הַחֵייתָם

כָּל נִקְבָּה:

וַאֲמַר לְהוֹן מִשֶּׁה הֶקֶי־מֶתוֹן כָּל נִקְבָּא:

טז הֵן הֵנָּה הִיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל

בְּדִבְרֵי בְלָעַם לְמֹסֵר מֵעַל

בִּיהֲוָה עַל דִּבְרֵי פְעוֹר וְהָהִי

הַמִּגֵּפָה בַּעֲדַת יְהוָה:

הָא אֵינוֹן הוֹאָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲצַת

בְּלָעַם לְשִׁקְרָא שִׁקְרֵי קָדָם יְיָ עַל עֵסֶק

פְּעוֹר וְהָיוּ מוֹתָנָא בְּכַנְשָׁתָא דִּיִּי:

הן הנה. מגיד שהיו מכירים אותן, זו היא
שנכשל פלוני בה: בדבר בלעם. אמר
להם, אפילו אתם מכניסים כל המונות
שבעולם אין אתם יכולין להם, שמא
מרובים אתם מן המצרים שהיו שש מאות
רכב בחור, בואו ואשיאכם עצה, אלהיהם
של אלו שונא זמה הוא וכו', כדאיתא
בחלק ובספרי:

יִדְעָתָהּ הֶרְגוּ כָּל זָכָר בֶּטֶף
וְכָל אִשָּׁה יִדְעָתָהּ אִישׁ לְמִשְׁכָּב

זֵכֶר הָרְגוֹ:

וְכֵעֵן קָטְלוּ כָּל דְּכוּרָא בְּטַפְלָא וְכָל
אֶתְתָּא דִּידְעַת גִּבֹּר לְמִשְׁכַּב דְּכוּרָא
קָטְלוּ:

וכל אשה יודעת איש. ראוייה להבעל אף
על פי שלא נבעלה, ולפני הציץ העבירום,
והראוייה להבעל פניה מוריקות: הרגו.
למה חזר ואמר, להפסיק הענין, דברי רבי
ישמעאל, שאם אני קורא הרגו כל זכר
בטף וכל אשה יודעת איש וכל הטף

בנשים וגו', איני יודע אם להרוג עם
הזכרים, או להחיות עם הטף, לכך נאמר
הרוגו:

יח וְכָל הַטֶּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא
יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הַחַיּוֹ לָכֵם:
וְכָל טַפְּלָא בְּנִשְׂיָא דִּי לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב
דְּכוּרָא קַיִּימוּ לְכוּן:

יט וְאַתֶּם חֲנוּ מֵחוּץ לַמַּחֲנֶה
שְׁבַעַת יָמִים כָּל הָיָרֵג נָפֵשׁ

וְכָל נִגְעַ בַּחֲלָל תַּתְּחַטְּאוּ בַּיּוֹם

הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּ�בִיעִי אַתֶּם

וְשָׁבִיכֶם:

וְאַתּוֹן שְׂרוּ מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא שְׁבַעַא

יוֹמִין כָּל דִּי קִטְל נַפְשָׁא וְכָל דִּי קָרַב

בְּקִטְלָא תִּדּוֹן עֲלוּהִי בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה

וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אַתּוֹן וְשָׁבִיכוֹן:

מַחוּץ לְמַחֲנֶה. שְׂלָא יִכְנְסוּ לְעִזְרָה: כָּל

הָרֹג נַפְשָׁ. רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר בַּהוֹרֵג בַּדָּבָר

**המקבל טומאה הכתוב מדבר, ולמדך
הכתוב שהכלי מטמא אדם בחבורי המת,
כאיילו נוגע במת עצמו. או יכול אפילו
זרק בו חץ והרגו, תלמוד לומר וכל הנוגע
בחלל, מקיש הורג לנוגע, מה נוגע על ידי
חבורו אף הורג על ידי חבורו: תתחטאו.
במי נדה, כדין שאר טמאי מתים, שאף
לדברי האומרים קברי עובדי גילולים אינן
מטמאין באהל, שנאמר ואתן צאני צאן
מרעיתי אדם אתם, אתם קרוים אדם ואין
עובדי גילולים קרוין אדם, מודה הוא**

שֶׁהַעֲזוּבֵי גִילוּלִים מִטְמְאִין בַּמַּגֵּעַ וּבַמִּשָּׁא,

שֶׁלֹא נֹאמַר אָדָם אֵלֹא אֵצֶל טוֹמֵאת

אֱהָלִים, שֶׁנֹּאמַר אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהֶל: אַתֶּם

וּשְׁבִיכֶם. לֹא שֶׁהַנִּכְרִים מִקְבְּלִין טוֹמֵאת

וְצָרִיכִין הַזֹּאת, אֵלֹא מֵה אַתֶּם בְּנֵי בְרִית.

אֶף שְׁבִיכֶם כְּשִׁיבֹאוּ לְבְרִית וַיִּטְמְאוּ,

צָרִיכִין הַזֹּאת:

כֹּל בְּגָד וְכֹל כְּלִי עֹזֵר וְכֹל

מַעֲשֵׂה עֲזִים וְכֹל כְּלִי עֵץ

תִּתְחַטְּאוּ: (ה)

וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מֵאֵן דְּמִשְׁךְ וְכָל עוֹבֵד

מֵעֲזִי וְכָל מֵאֵן דְּעָא תִּדּוֹן עֲלוֹהִי:

וְכָל מַעֲשֵׂה עֲזִים. לְהַבִּיא כְּלֵי הַקֶּרְנִים

וְהַטְלָפִים וְהַעֲצָמוֹת:

כֹּא וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל

אַנְשֵׁי הַצִּבָּא הַבָּאִים לַמִּלְחָמָה

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה

יְהוָה אֶת מֹשֶׁה:

וַאֲמַר אֶלְעָזָר כֹּהֵנָּה לְגִבּוֹרֵי חֵילָא

דַּאתוּ לְקַרְבָּא דָּא גְזִירַת אֲוִרִיתָא דִּי

פְּקִיד יִי יְת מִשָּׁה:

וַיֹּאמֶר אֱלֻעֶזֶר הַכֹּהֵן וְגו'. לְפִי שְׂבֵא מִשָּׁה

לְכָל כַּעַס, בֹּא לְכָל טַעוֹת, שְׁנַתְעַלְמוּ

מִמֶּנּוּ הַלְכוֹת גִּיעוּלֵי נְכָרִים, וְכֵן אַתָּה

מוֹצֵא בִשְׁמִינֵי לְמַלְוָאִים, שְׁנֹאמֵר וַיִּקְצוּךָ

עַל אֱלֻעֶזֶר וְעַל אִיתְמֹר, בֹּא לְכָל כַּעַס, בֹּא

לְכָל טַעוֹת. וְכֵן בִּשְׁמַעוּ נָא הַמּוֹרִים וַיִּךְ

אֶת הַסֵּלַע, עַל יְדֵי הַכַּעַס טַעָה: אֲשֶׁר צִוָּה

ה' וְגו'. תִּלְהָה הַהוֹרָאָה בְּרַבּוֹ:

כב אַךְ אֶת הַזֶּהב וְאֶת הַכֶּסֶף

אֶת הַנְּחֹשֶׁת אֶת הַבְּרִזָּל אֶת

הַבְּדִיל וְאֶת הָעֹפֶרֶת:

בָּרָם יִתְּ דֶּהֱבָא וְיִתְּ כֶסֶף אֶתְּ נְחֹשֶׁא יִתְּ

פְּרִזָּלָא יִתְּ אֲבָצָא וְיִתְּ אֲבָרָא:

אך את הזהב וגו'. אף על פי שלא הזהיר

לכם משה אלא על הלכות טומאה, עוד

יש להזהיר לכם על הלכות גיעול, ואך

לשון מיעוט, כלומר ממועטין אתם

מלהשתמש בכלים, אפילו לאחר טהרתן

מטומאת המת, עד שיטהרו מבליעת
איסור נבילות. ורבותינו אמרו, אך את
הזהב, לומר שצריך להעביר חלודה שלו
קודם שיגעילנו, וזהו לשון אך, שלא יהא
שם חלודה, אך המתכת יהיה כמות
שהוא:

כג. כֹּל דְּבַר אֲשֶׁר יֵבֵא בְּאֵשׁ
תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ וְטָהַר אֵךְ בְּמִי
נָדָה יִתְחַטֵּא וְכֹל אֲשֶׁר לֹא
יֵבֵא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַּמֵּי:

כָּל מִדְּעָם דְּמִתַּעַל בְּנוֹרָא תַּעֲבְרוּנִיהּ
בְּנוֹרָא וַיִּדְכֵּי בָרָם בְּמִי אֲדִיּוֹתָא יִתְּדִי
וְכָל דִּי לֹא מִתַּעַל בְּנוֹרָא תַּעֲבְרוּנִיהּ
בְּמִיָּא:

כל דבר אשר יבא באש. לבשל בו כלום:
תעבירו באש. כדרך תשמישו הגעלתו,
מה שתשמישו על ידי חמין יגעילנו
בחמין, ומה שתשמישו על ידי צלי, כגון
השפוד והאסכלה, ילבגנו באור: אך במי
גדה יתחטא. לפי פשוטו, חטוי זה לטהרו

**מטומאת מת, אמר להם, צריכין הכלים
גיעול לטהרם מן האיסור, וחטוי לטהרן
מן הטומאה. ורבותינו דרשו מכאן, שאף
להכשירן מן האיסור הטעין טבילה לכלי
מתכות, ומי נדה הכתובין כאן דרשו, מים
הראויים לטבול בהם נדה, וכמה הם
ארבעים סאה: וכל אשר לא יבא באש.
כל דבר שאין תשמישו על ידי האור, כגון
כוסות וצלוחיות, שתשמישן בצונן ולא
בלעו איסור: תעבירו במים. מטבילו ודיו,
ודוקא כלי מתכות:**

כֹּד וְכַבֵּדְתֶּם בְּגֵדֵיכֶם בַּיּוֹם

הַשְּׁבִיעִי וְטַהַרְתֶּם וְאַחַר

תָּבֹאוּ אֶל הַמַּחֲנֶה: (ה)

וְתַחֲרוֹן לְבושֵׁיכֶם בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא

וְתִדְכוּן וּבִתָּר כֵּן תַעֲלוֹן לְמִשְׁרִיתָא:

אל המחנה. למחנה שכינה. שאין טמא

מת טעון שילוח ממחנה לזיה וממחנה

ישראל:

רביעי כה

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

וְאָמַר יי לְמֹשֶׁה לְמִימַר:

כּו שֵׁא אֶת רֹאשׁ מִלְּקֹחַ הַנְּשִׁי

בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה אֹתָהּ וְאֶלְעָזָר

הַכֹּהֵן וְרֹאשֵׁי אֲבוֹת הָעֵדָה:

קִבַּל יָת חוֹשְׁבֵן דְּבַר־תְּשִׁיבָא בְּאִנְשָׁא

וּבַבְּעִירָא אֹתָּהּ וְאֶלְעָזָר כֹּהֵנָא וְרִישֵׁי

אֲבֹהֹת כְּנִשְׁתָּא:

שא את ראש. קח את החשבון:

כו וְחִצִּיתָ אֶת הַמִּלְקוֹחַ בֵּין

תַּפְשִׁי הַמִּלְחָמָה הַיִּצְאִים

לִצְבָּא וּבֵין כָּל הָעֵדָה:

וְתַפִּלַּג יָת דְּבִרְתָּא בֵּין גְּבֵרֵי מַגִּיחֵי

קָרְבָּא דְנִפְקוּ לְחִילָא וּבֵין כָּל כְּנִשְׁתָּא:

וְחִצִּיתָ אֶת הַמִּלְקוֹחַ בֵּין תַּפְשִׁי

הַמִּלְחָמָה וְגו'. חֲצִיו לְאֹלוֹ וְחֲצִיו לְאֹלוֹ:

כֹּחַ וְהִרְמִיתִי מִכֶּם לִיהוָה מֵאֵת

אֲנָשִׁי הַמִּלְחָמָה הַיְצְאִים

לְצָבָא אֶחָד נֶפֶשׁ מִחַמֵּשׁ

הַמֵּאוֹת מִן הָאָדָם וּמִן הַבָּקָר

וּמִן הַחֲמֹרִים וּמִן הַצֹּאן:

וְתִפְרֹשׁ נְסִיבָא קָדָם יְיָ מִן גְּבֻרֵי מַגִּיחֵי

קָרְבָּא דְנִפְקוּ לְחִילָא חַד נֶפֶשׁ מִחַמֵּשׁ

מֵאָה מִן אֲנָשָׁא וּמִן תּוֹרֵי וּמִן חֲמֹרֵי

וּמִן עֲנָא:

כט מִמַּחֲצִיתָם תִּקְחוּ וְנָתַתָּה

לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן תְּרוֹמַת יְהוָה:

מִפִּלְגֹּתֶהוּן תִּסְבוֹן וְתִתֵּן לְאֶלְעָזָר

כֹּהֵנָא אֶפְרַשׁוּתָא קָדָם יי:

ל וּמִמַּחֲצֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּקַּח

אֶחָד אָחִיז מִן הַחֲמִשִּׁים מִן

הָאָדָם מִן הַבָּקָר מִן הַחֲמֹרִים

וּמִן הַצֹּאן מִכָּל הַבְּהֵמָה

וְנָתַתָּה אֹתָם לְלוֹוִים שְׂמִרֵי

מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה:

וּמִפְּלָגוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּסַּב חֵד דְּאַתְחַד

מִן חַמְשִׁין מִן אֲנָשָׁא מִן תּוֹרֵי מִן חֲמָרֵי

וּמִן עֲנָא מִכָּל בְּעִירָא וְתִתֵּן יְתֵהוּן

לְלוֹאֵי נִטְרֵי מִטֶּרֶת מִשְׁכָּנָא דִּי:

לֹא וַיַּעַשׂ מִנְּשָׂה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן

כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מִנְּשָׂה:

וַעֲבַד מִנְּשָׂה וְאֶלְעָזָר כֹּהֵנָא כָמָא דִּי

פִּקִּיד יִי יְת מִנְּשָׂה:

לֹב וַיְהִי הַמֶּלֶכֹּחַ יִתָּר הַבִּז

אֲשֶׁר בָּזָז עִם הַצָּבָא צֹאן

שֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁבְעִים אֶלֶף

וְחַמֵּשׁת אֶלְפִים:

וַהֲוָה דְּבִרְתָּא שָׂאָר בִּיזָא דִּי בָזָז עֲמָא

דִּי נִפְקוּ לְחִילָא עֲנָא שִׁית מֵאָה

וְשִׁבְעִין וְחַמֵּשָׁא אֶלְפִין:

וַיְהִי הַמֶּלֶכֹּחַ יִתָּר הַבִּז. לְפִי שְׁלָא נִצְטוּן

לְהָרִים מִכֶּם מִן הַמִּטְלָטִין אֲלָא מִן

המלקוח, כתב את הלשון הזה, ויהי
המלקוח שבא לכלל חלוקה ולכלל מכס,
שהיה עודף על בז המטלטלין אשר בזזו
עם הצבא איש לו ולא בא לכלל חלוקה,
מספר הצאן וגו':

לג וּבָקָר שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אֶלֶף:

וּתּוֹרֵי שִׁבְעִין וְתֵרִין אֶלֶף:

לד וַחֲמֹרִים אֶחָד וְשָׁשִׁים אֶלֶף:

וַחֲמֹרֵי שִׁתִּין וְחָד אֶלֶף:

לה וְנֶפֶשׁ אָדָם מִן הַנָּשִׁים אֲשֶׁר

לֹא יִדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר כָּל נַפֶּשׁ

שָׁנִים וְשִׁלְשִׁים אֶלֶף:

וְנַפְשָׁא דְאַנְשָׁא מִן נִשְׂיָא דִּי לֹא יִדְעָא

מִשְׁכַּבֵּי דְכוּרָא כָּל נַפְשָׁתָא תִּלְתִּין

וְתֵרִין אֶלְפִין:

לוּ וְתִּהְיֶה הַמַּחֲצָה חֶלֶק הַיִּצְאִים

בַּצָּבָא מִסֵּפֶר הַצָּאן שֶׁלֹּשׁ

מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁלְשִׁים אֶלֶף

וְשִׁבְעַת אֶלְפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת:

וְהָיוּ פִּלְגֹתָא חוֹלֵק גּוֹבְרִיא דְנִפְקוּ

לְחִילָא מִנֵּין עֲנָא תִּלְת מָאָה וּתְלָתִין

וְשִׁבְעַלְפִּין וְחֲמִשׁ מָאָה:

לִזְוִיָּהִי הַמָּכֶם לִיהוָה מִן הַצֹּאן

שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשׁ וְשִׁבְעִים:

וְהָיָה נֹסִיבָא קֶדֶם יְיָ מִן עֲנָא שִׁית

מָאָה שִׁבְעִין וְחֲמִשׁ:

לֹא וְהִבְקֹר שְׁנֵשָׁה וְשְׁלֹשִׁים אֲלָף

וּמִכָּסֶם לִיהוָה שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים:

וְתוֹרֵי תִּלְתִּין וְשֵׁתָא אֲלֵפִין וְנִסְיָבָהוֹן

קָדָם יי שְׁבַעֲיִן וְתֵירִין:

לְטַוְחַמְרִים שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְחֲמִשָּׁ

מֵאוֹת וּמִכֶּסֶם לִיהוָה אֶחָד

וְשֵׁשִׁים:

וְחֲמֵרֵי תִּלְתִּין אֲלֵפִין וְחֲמִשָּׁ מֵאוֹת

וְנִסְיָבָהוֹן קָדָם יי שְׁתֵּין וְחָד:

מ וְנֶפֶשׁ אָדָם שְׁנֵי עָשָׂר אֶלֶף

וּמִכֶּסֶם לִיהוָה שְׁנַיִם וְשֵׁלֹשִׁים

נִפְשׁוּ:

וְנִפְשׁוּ אֲנָשָׁא שְׁתָּא עֵשָׂר אֲלָפִין

וְנִסְבְּהוּן קָדָם יי תִּלְתִּין וְתֵרִין נִפְשִׁין:

מֵא וַיִּתֵּן מִנְשָׁה אֶת מַכֶּכֶם

תְּרוֹמַת יְהוָה לְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מִנְשָׁה:

וַיֵּהָב מִנְשָׁה יָת נְסִיב אֶפְרָשׁוּתָא קָדָם יי

לְאַלְעָזָר כֹּהֵנָא כַּמָּא דִּי פִקִּיד יי יָת

מִנְשָׁה:

חמישי^{מב}

וּמִמַּחֲצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר

חָצָה מִנְּשָׁה מִן הָאֲנָשִׁים

הַצְּבָאִים:

וּמִפְּלָגוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּי פֶלֶג מִנְּשָׁה מִן

גּוֹבְרִיא דְנִפְקוּ לְחִילָא:

וּמִמַּחֲצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָצָה מִנְּשָׁה.

לְעֵדָה, וְהוֹצִיָּאָה לָהֶם מִן הָאֲנָשִׁים

הַצֹּבְאִים:

מִן וְתִהְיֶה מַחְצֵת הָעֵדָה מִן

הַצֹּבֵאִין שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת אֶלֶף

וְשִׁלְשִׁים אֶלֶף שְׁבַעַת אֲלָפִים

וְחֲמִשׁ מֵאוֹת:

וְהָיוּ פְּלָגוֹת כְּנִשְׁתָּא מִן עָנָא תִּלַּת

מֵאָה וּתְלָתִין וְשִׁבְעָא אֲלָפִין וְחֲמִשׁ

מֵאָה:

וְתִהְיֶה מַחְצֵת הָעֵדָה. כֵּן וְכֵן:

מִדְּוִבְקָר שְׁנֵה וְשִׁלְשִׁים אֱלֹהִים:

וְתוֹרֵי תִּלְתִּין וְשֵׁתָא אֶלְפִין:

מִהַ וְחֲמִרִים שְׁלֹשִׁים אֱלֹהִים וְחֲמִשָּׁה

מֵאוֹת:

וְחֲמִרֵי תִּלְתִּין אֶלְפִין וְחֲמִשָּׁה מֵאוֹת:

מִוְנִפְשֵׁי אָדָם שְׁנֵה עָשָׂר אֱלֹהִים:

וְנִפְשָׁא דְאַנְשָׁא שֵׁתָא עָשָׂר אֶלְפִין:

מִזֵּי וַיִּקַּח מִנְּשָׂה מִמַּחְצַת בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל אֶת הָאָחִיז אֶחָד מִן

הַחֲמִשִּׁים מִן הָאָדָם וּמִן

הַבְּהֵמָה וַיִּתֵּן אֹתָם לְלוֹוִים

שְׁמִירֵי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכָּן יְהוָה

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה׃

וַיָּסֹב מֹשֶׁה מִפְּלָגוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת

דֹּאֲתָחַד חָד מִן חֲמִשִּׁין מִן אֲנָשָׁא וּמִן

בְּעִירָא וַיֵּהָב יִתְהוֹן לְלוֹאִי נִטְרֵי מִטְרַת

מִשְׁכָּנָא דִּי כָמָא דִּי פִקִּיד יֵי יֵת מֹשֶׁה׃

ויקח משה וגו'.

מח ויקרבו אל משה הפקדים אשר לאלפי הצבא אשרי
האלפים אשרי המאות:

הפקדים. הממונים:

מט ויאמרו אל משה עבדיך

נשאנו את ראש אנשי

המלחמה אשר בידנו ולא

נפקד ממנו איש:

ואמרו למשה עבדיך קבילו ית חושבן

גברי מגיחי קרבא די עמנא ולא שגא

מִנָּנָא אֲנִישׁ:

וְלֹא נִפְקֵד. וְלֹא נַחֲסֵר, וְתִרְגּוּמוֹ וְלֹא שָׁגָא,
אֵף הוּא בִלְשׁוֹן אֲרָמִי חֲסֵרוֹן, כִּמּוֹ אֲנִי
אֲחַטְנָה, תִּרְגּוּמוֹ דְּהוּת שְׁגִיָּא מִמִּנִּינָא, וְכֵן
כִּי יִפְקֵד מוֹשֶׁבֶד, יַחֲסֵר מִקּוּם מוֹשֶׁבֶד,
אִישׁ הִרְגִּיל לִישֵׁב שֵׁם, וְכֵן וִיפְקֵד מִקּוּם
דּוּד, נַחֲסֵר מִקּוּמוֹ וְאִין אִישׁ יוֹשֵׁב שֵׁם:

נִוְנַקְרַב אֶת קַרְבֵּן יְהוָה אִישׁ
אֲשֶׁר מֵצָא כָּלִי זֶהב אֲצַעֲדָה
וְצִמִּיד טַבַּעַת עֲגִיל וְכוּמָז

לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵינוּ לְפָנֵי

יְהוָה:

וְקָרְבָנָא יֵת קוֹרְבָנָא דִּי גִבֹּר דְּאַשְׁכַּח

מֵאֵן דְּדַהֲב שִׁירִין וְשִׁבְכִין עֲזִקֵּין קַדְשִׁין

וּמַחוּךְ לְכַפֵּרָא עַל נַפְשֹׁתֵינוּ קָדָם יְיָ:

אֲצַעֲדָה. אִלּוּ צְמִידִים שֶׁל רֶגֶל: וְצִמִּיד.

שֶׁל יָד: עֲגִיל. נִזְמִי אוֹזֵן: וְכוּמִז. דְּפוּס שֶׁל

בֵּית הָרַחֵם, לְכַפֵּר עַל הָרַחוּר הַלֵּב שֶׁל בָּנוֹת

מִדִּין:

נא וַיִּקַּח מִנְּשָׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן

אֶת הַזֶּהָב מֵאַתָּם כֹּל כָּלִי

מַעֲשֵׂה:

וַנְּסִיב מִנְּשָׁה וְאַלְעָזָר כֹּהֵנָא יְת דְּהָבָא

מִנְּהוֹן כָּל מֵאן דְּעוֹבְדָא:

נב וַיְהִי כָּל זֶהב הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר

הָרִימוּ לַיהוָה שְׁנֵשָׁה עָשָׂר אֶלְפֵּי

שֶׁבַע מֵאוֹת וַחֲמֵשִׁים שֶׁקֶל

מֵאֶת שְׁרֵי הָאֲלָפִים וּמֵאֶת

שְׂרֵי הַמֵּאוֹת:

וְהָיָה כָּל דֶּהֱבִי אֶפְרָשִׁיתָ דְּאֶפְרָשִׁי

קָדָם יִי שֵׁתָּא עֵשֶׂר אֲלָפִין שְׁבַע מֵאוֹת

וְחֲמִשִּׁין סְלָעִין מִן רַבֵּי אֲלָפִין וּמִן

רַבֵּי מֵאוֹתָא:

גַּאֲנָשִׁי הֶצְבָּא בְּזֹזוֹ אִישׁ לוֹ:

גִּבְרִי דְחִילָא בְּזֹזוֹ גִּבְרָא לְנַפְשִׁיהּ:

גַּד וַיִּפְקַח מִנְּשָׂה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן

אֶת הַזֶּהָב מֵאֵת שְׂרֵי הָאֲלָפִים

וְהַמֵּאוֹת וַיָּבֹאוּ אֹתוֹ אֶל אֶהֱלִי

מִזֶּעַד זָכָרוֹן לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל

לְבָנֵי יְחֻזָּה: (פ)

וַנְּסִיב מִשָּׁה וְאֶלְעָזָר כֹּהֵנָא יְת דֶּהֱבֵא

מִן רַבָּנֵי אֱלִפִּין וּמֵאוֹתָא וְאִיתֵיאוּ יְתִיהָ

לְמִשְׁכַּן זְמַנָּא דְּכִרְנָא לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל

קָדָם י״:

במדבר פרק-לב

שְׁלִיטִי -

במחברות

שְׁלִיטִי

וּמִקְנֶה רַב הָיָה לְבָנִי רְאוּבֵן

וְלְבָנִי גָד עֲצוֹם מְאֹד וַיִּרְאוּ

אֶת אֶרֶץ יְעִזָּר וְאֶת אֶרֶץ

גִּלְעָד וְהִנֵּה הַמָּקוֹם מִקּוֹם

מִקְנֶה:

וּבְעִיר סִגִּי הָיָה לְבָנִי רְאוּבֵן וְלְבָנִי גָד

תִּקְיָה לַחֲדָא וַחֲזוּ יְת אֶרֶע יַעֲזֹר וַיֵּת

אֶרֶע גִּלְעָד וְהָא אֶתְרָא אֶתְר כְּשֹׁר

לְבֵית בְּעִיר:

ב וַיָּבֹאוּ בָנֵי גָד וּבָנֵי רְאוּבֵן

וַיֹּאמְרוּ אֶל מִנְשָׁה וְאֶל אֶלְעָזָר

הַכֹּהֵן וְאֶל נְשֵׁי־אֵי הָעֵדָה

לֵאמֹר:

וְאַתּוּ בְנֵי גֹד וּבְנֵי רְאוּבֵן וְאַמְרוּ

לְמִשֶּׁה וְלֹא־לְעֹזֶר כֹּהֲנָא וְלִרְבִּי

כְּנִשְׁתָּא לְמִימָר:

גַּ עֲטָרוֹת וְדִיבֹן וְיַעֲזֹר וְנִמְרָה

וְחִשְׁבֹּן וְאַלְעֵלָה וְשִׁבְבָם וְנָבוֹ

וּבְעֵן:

מִכְּלָלָתָא וּמִלְבִּשְׁתָּא וְכוּמָרִין וּבֵית

נִמְרִין וּבֵית חוֹשְׁבָנָא וּבְעֵלִי דְבָבָא

וְסִימָא וּבֵית קְבוּרָתָא דְּמִשָּׁה וּבְעוֹן:

עטרות ודיבן וגו'. מארץ סיחון ועוג היו:

דְּהָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה לְפָנַי

עַד־תִּשְׂרָאֵל אֶרֶץ מִקְנֶה הוּא

וְלַעֲבָדֶיךָ מִקְנֶה: (ס)

אֶרֶץ דִּי מִחָא יִי יְתִית יִתְּבֵהּ קָדָם

כְּנִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל אֶרֶץ כְּשָׂרָא לְבֵית

בְּעִיר הִיא וְלַעֲבָדֶיךָ אֵית בְּעִיר:

ה וַיֹּאמְרוּ אִם מִצְאָנוּ חֵן

בְּעֵינַיִךְ יִתֵּן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת

לְעַבְדֶּיךָ לְאַחֲזָהּ אֵל תַּעֲבִרְנוּ

אֶת הַיַּרְדֵּן:

וְאָמְרוּ אִם אֲשַׁכַּחנָּה רַחֲמִין בְּעֵינַיִךְ

תִּתִּיחֵיב יֵת אֶרְעָא הָדָא לְעַבְדְּךָ

לְאַחֲסֵנָּה לֹא תַעֲבִירֵנָּה יֵת יַרְדֵּנָּה:

וַיֹּאמֶר מִנְּשָׂה לְבָנֵי גָד וְלְבָנֵי

רְאוּבֵן הָאֲחֵיכֶם יִבְאוּ

לְמַלְחָמָה וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ בָּהּ:

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְבְנֵי גֹד וְלְבְנֵי רְאוּבֵן

הַאֲחֵיכֶם יִיתֹון לְקָרְבָּא וְאַתֹון תִּתְּבוֹן

הַכֹּא:

האחיכם. לשון תמיהה הוא:

וְלָמָּה (תנואון) תִּנְיָאוֹן אֶת

לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֹר אֶל

הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם יְהוָה:

וְלָמָּה תֹונֹון יֵת לְבָא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל

מִלְּמַעְבַּר לְאַרְעָא דִּיהַב לְהוֹן יִי:

וּלְמָה תִּנְיָאוֹן. תִּסִּירוּ וְתִמְנְעוּ לָבָם
מֵעֲבוֹר, שִׁיְהִיו סְבוּרִים שְׂאתֶם יִרְאִים
לְעֲבוֹר מִפְּנֵי הַמִּלְחָמָה וְחֹזֶק הָעָרִים
וְהָעָם:

ח כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם בְּשִׁלְחִי
אֶתְכֶם מִקֶּדֶשׁ בְּרִנֵּעַ לְרֹאוֹת אֶת
הָאָרֶץ:

כִּדִּין עֲבָדוֹ אֲבַהֲתֶכּוֹן כִּד שְׁלַחִית יְתִהוֹן
מִרְקָם גִּיָּאָה לְמַחֲזִי יֵת אֶרְעָא:

מקדש ברנע. כך שמה, ושני קדש היו:

טֹוֹעֵלְוֹ עַד נַחֵל אֲשַׁכּוּל וַיֵּרְאוּ

אֶת הָאָרֶץ וַיָּנִיאוּ אֶת לֵב בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל לְבַלְתִּי בֹא אֶל הָאָרֶץ

אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם יְהוָה:

וּסְלִיקוּ עַד נַחֵל דַּאתְכֹּלָא וַחֲזוּ יֵת

אֶרֶעָ וַאֲנִיאוּ יֵת לְבָא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל

בְּדִיל דְּלֹא לְמִיעֵל לְאֶרֶעָ דִּיהֵב לְהוֹן

יִי:

וַיַּחַר אַף יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא

וַיֵּשְׁבֵעַ לְאֹמֶר:

וְתִקֶּיף רוּגְזָא דִּי בְיוֹמָא הַהוּא וְקִיִּים
לְמִימָר:

יֵא אִם יֵרְאוּ הָאֲנָשִׁים הָעֲלִים

מִמַּצְרִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה

וּמֵעַלָּה אֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר

נִשְׁבַּעְתִּי לְאֲבֹרָהֶם לִיצְחָק

וְלִיעֶקֶב כִּי לֹא מְלָאוּ אַחֲרָי:

אִם יַחֲזוּן גְּבֻרֵא דְסְלִיקוּ מִמַּצְרִים מִבֶּר

עֲשֵׂרִין שְׁנִין וְלַעֲיֵלָא יְתֵ אֲרַעָא דִּי

קַיִימִית לְאַבְרָהָם לִיצְחָק וְלִיעֶקֶב אֲרִי

לָא אֲשֻׁלִּימוּ בְּתַר דַּחְלָתִי:

יב בְּלָתִי כָּלֵב בֶּן יִפְתָּה הַקְנִזִּי

וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון כִּי מָלְאוּ

אַחֲרֵי יְהוָה:

אַלְהֵן כָּלֵב בֶּר יִפְתָּה קְנִזָּא וַיהוֹשֻׁעַ

בֶּר נֹון אֲרִי אֲשֻׁלִּימוּ בְּתַר דַּחְלָתָא דִּי:

הַקְנִזִּי. חוּרְגוּ שֶׁל קְנִז הִיָּה, וַיִּלְדָּה לוֹ אִמּוֹ

שֶׁל כָּל־אֶת עֵת־נִי־אֵל:

וַיַּחַר אֶף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל

וַיִּנָּעַם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה

עַד תָּם כָּל הַדֹּר הַעֲשָׂה הָרַע

בְּעֵינֵי יְהוָה:

וַתִּקַּף רוּגְזָא דִּי בְּיִשְׂרָאֵל וַטְרַדְנוּ

בַּמִּדְבָּרָא אַרְבָּעִין שָׁנִין עַד דְּסָף כָּל

דָּרָא דְעַבִּיד דְּבִישׁ קָדָם יִי:

וַיִּנָּעַם. וַיִּטְלָטְלוּ, מִן נַע וְנָד.:

יְדֹהֲנָה קִמַּתְתֶּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם

תַּרְבוֹת אֲנָשִׁים חֲטָאִים

לְסַפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַף יְהוָה

אֵל יִשְׂרָאֵל:

וְהָא קִמַּתוֹן חֲלָף אֲבֹתְכֹן תִּלְמִידֵי

גְּבֻרִיא חִיבִיא לְאוֹסְפָא עוֹד עַל תְּקוּף

רוּגְזָא דִּי לִישְׂרָאֵל:

לְסַפּוֹת. כְּמוֹ סָפוּ שְׁנָה עַל שְׁנָה,

עוֹלוֹתֵיכֶם סָפוּ וְגו', לְשׁוֹן תּוֹסַפֶּת:

טו כִּי תֵּשׁוּבֶנָּה מֵאַחֲרָיו וַיִּסַּף

עוֹד לְהַנִּיחוֹ בַּמִּדְבָּר וְשַׁחַתָּם

לְכָל הָעָם הַזֶּה: (ט)

אֲרִי תְּתוּבוֹן מִבֶּתֶר דַּחֲלִייה וַיִּוָּסֶיף

עוֹד לְאַחֲרוּתָהוֹן בַּמִּדְבָּרָא וְתַחֲבִלוֹן

לְכָל עַמָּא הָדִין:

טז וַיִּהְיֶה שׁוֹ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גְּדֵרֹת

צֹאן נִבְנָה לְמִקְנֵנוּ פֶּה וְעָרִים

לְטַפְּנוּ:

וְקָרִיבוּ לְוַתִּיהָ וְאָמְרוּ חֲטִיִּין דַּעֲאן

נְבִי לְבַעֲיָרְנָא הָכָא וְקָרוֹיִן לְטַפְלָנָא:

נבנה למקננו פה. חסים היו על ממונם

יותר מבניהם ובנותיהם, שהקדימו

מקניהם לטפם, אמר להם משה, לא בן,

עשו העיקר עיקר זהטפל טפל, בנו לכם

תחלה ערים לטפכם, ואחר כך גדרות

לצאנכם:

יִזְ וְאַנְחָנוּ נַחֲלִין חֲשִׁים לְפָנֵי

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר אָם

הַבִּיאֲנֶם אֶל מְקוֹמָם וַיֵּשֶׁב

טַפָּנוּ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי

יֵשְׁבֵי הָאָרֶץ:

וְאַנְחָנָא נִזְדָּרִיז מִבְּעֵין קָדָם בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל עַד דִּי נַעֲלִינוּן לְאַתְרָהוֹן

וַיִּתְּבוּן טַפְלָנָא בְּקִרְוִין כְּרִיכִין מִן קָדָם

יְתֵבֵי אֶרְעָא:

וְאַנְחָנוּ נַחֲלֵץ חֲשִׁים. נִזְדִּיין מִהִירִים, כְּמוֹ

מִהֵר שְׁלָל חֵשׁ בִּז, יִמְהַר יַחֲשֶׁה: לִפְנֵי בְנֵי

ישראל. בראשי גייסות, מתוך שגבורים

היו, שכן נאמר בגד, וטרף זרוע אף קדקד.

ואף משה חזר ופירש להם באלה הדברים,

ואצו אתכם בעת ההיא וגו' חלוצים

תעברו לפני אחיכם בני ישראל כל בני

חיל, וביריחו כתיב והחלוץ הולך לפניהם,

זה ראובן וגד שקיימו תנאם: וישב טפנו.

בעודנו אצל אחינו: בערי המבצר. שנבנה

עכשיו:

יח לא נשוב אל בתינו עד

הַתִּנְחַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ

נַחֲלָתוֹ:

לֹא נָתַב לְבֵיתָא עַד דִּיחֲסִנּוּן בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל גְּבַר אַחֲסִנְתִּיה:

יט כִּי לֹא נַחֲל אֶתְּם מֵעֶבֶר

לִירֵדָן וְהִלָּאָה כִּי בָאָה נַחֲלָתְנוּ

אֵלֵינוּ מֵעֶבֶר הִירֵדָן מִזְרָחָה:

(פ)

אֲרִי לֹא נַחֲסִין עֲמָהוֹן מֵעֶבְרָא לִירֵדָנָא

פרשת מטות – שישי – במחברות שלישי – דף צב

וְלֹהֶֽלֶא אֲרִי קִבִּילֶֽלֶא אַחֲסַנְתֶּֽנָּא לֶֽנָּא

מַעְבְּרָא לִירְדְּנָא מְדִינְחָא:

מַעְבְּרָא הִירְדֵּן וְגו'. בַּעֲבֹר הַמַּעְרָבִי: כִּי

בָּאָה נַחֲלָתָנוּ. כֹּבֵד קַבְלָנוּהָ בַּעֲבֹר

הַמַּזְרָחִי:

שביעי -

במחוברות

רביעי

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מִנְּשָׁה אִם

תַּעֲשֶׂהוּ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אִם

תַּחֲלֹצוּ לִפְנֵי יְהוָה לַמַּלְחָמָה:

וַאֲמַר לְהוֹן מִשֶּׁה אִם תַּעֲבֹדוּן יְת

פֶּתַגְמָא הֲדִין אִם תִּזְדָּרְזוּן קָדָם עֲמָא

דִּי לְקַרְבָּא:

כֹּא וְעֵבֶר לָכֶם כָּל חֲלוּץ אֶת

הַיִּרְדֵּן לִפְנֵי יְהוָה עַד הוֹרִישׁוּ

אֶת אֲבִיבֵי מִפְּנִי:

וְיַעֲבֹר לְכוֹן כָּל דְּמִזְרֵי יְת יִרְדְּנָא קָדָם

עֲמָא דִּי עַד דִּיתְרַךְ יְת בַּעֲלֵי דְבִבּוּהֵי

מִן קְדָמוּהֵי:

כב וְנִכְבְּשָׁה הָאֶרֶץ לִפְנֵי יְהוָה

וְאַחַר תֵּשְׁבוּ וְהֵייתֶם נְקִיִּים

מִיְּהוָה וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהֵייתֶה

הָאֶרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְאַחֲזָה

לִפְנֵי יְהוָה:

וְתִתְּכֶם אֶרֶץ קָדֵם עַמָּא דִּי וּבְתַר

כִּן תְּתוּבוּן וְתִהְיוּ זַכָּאִין מִן קָדֵם יי

וּמִיִּשְׂרָאֵל וְתִהְיֶה אֶרֶץ הַדָּא לְכוּן

לְאַחֲסֵנָא קָדֵם יי:

כג וְאִם לֹא תַעֲשֶׂה כֵן הִנֵּה

חַטָּאתָם לִיהוָה וְדַעוּ חַטָּאתְכֶם

אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם:

וְאִם לֹא תַעֲבֹדוּן כֵּן הֵא חֲבָתוֹן קָדָם יי

וְתִדְעוּן חֹבַתְכוֹן דַּת־שֹׁכַח יִתְכוֹן:

כד בְּנוּ לָכֶם עָרִים לְטַפְּכֶם

וְגִדְרֹת לְצִנְאֲכֶם וְהִי־צֹא

מִפִּיכֶם תַּעֲשֶׂה:

בְּנוּ לָכוֹן קְרוּיִן לְטַפְּלָכוֹן וְחֲטָרִיִן

לְעֵנְכוֹן וְדִפּוֹק מִפּוֹמְכוֹן תִּעְבְּדוּן:

**לְצִנּוּאֲכֶם. תִּיבָה זֹו מִגְזֶרֶת צִנָּה וְאַלְפִים
כֻּלָּם, שְׂאִין בּוֹ אֶלֶּף מִפְּסִיק בֵּין נו"ן
לְצַד"י, וְאַלֶּף שְׂבֹא כֹאן אַחֵר הַנו"ן
בַּמָּקוֹם ה' אֶשׁל צִנָּה הוּא. מִיִּסּוּדוֹ שֶׁל רַבִּי
מֹשֶׁה הַדַּרְשֵׁן לְמַדְתִּי כֵן: וְהַיּוֹצֵא מִפִּיכֶם
תַּעֲשׂוּ. לְגִבּוּהַ, שֶׁקִּבַּלְתֶּם עֲלֵיכֶם לְעִבּוֹר
לְמַלְחָמָה עַד כְּבוֹשׁ וְחִלּוּק, שֶׁמֹּשֶׁה לֹא
בִקֵּשׁ מֵהֶם אֶלֶּא וּנְכַבְּשָׁה וְאַחֵר תִּשׁוּבוּ,
וְהֵם קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם עַד הַתְּנַחֵל, הֲרִי הוֹסִיפוּ
לְהַתְּעַכֵּב שִׁבְעַ שְׁחֻלְקוֹ, וְכֵן עֲשׂוּ:**

כה וַיֹּאמֶר בְּנֵי גֹד וּבְנֵי רְאוּבֵן

אֵל מִנְּשָׁה לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ יַעֲשׂוּ

כַּאֲשֶׁר אֲדָנִי מִצְוָה:

וַיֹּאמְרוּ בְנֵי גֹד וּבְנֵי רְאוּבֵן לְמִנְּשָׁה

לְמִימָר עֲבָדֶיךָ יַעֲבֹדוּן כְּמָא דִּי רְבוּנִי

מִפְּקֹד:

וַיֹּאמֶר בְּנֵי גֹד. כֻּלָּם כְּאִישׁ אֶחָד:

כו טַפָּנוּ נָשִׁינוּ מִקְנָנוּ וְכָל

בְּהֶמְתָּנוּ יְהִיוּ שָׁם בְּעָרֵי

הַגְּלֵעָד:

טַפְּלָנָא נִשְׁנָא גִיתָנָא וְכֹל בְּעִירָנָא

יְהוֹן תִּמֶן בְּקֶרֶי גִלְעָד:

כֹּז וְעַבְדֵּיךָ יַעֲבֹרוּ כָּל חֲלוּץ

צָבָא לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה

כֹּאֲשֶׁר אֲדֹנִי דִבֶּר:

וְעַבְדֵּיךָ יַעֲבֹרוּ כָּל מִזְרֹ חֵילָא קָדָם

עֲמָא דִּי לְקֶרְבָּא כָּמָא דִּי רַבּוֹנִי

מִמֶּלֶל:

כח וַיֵּצֵאוּ לָהֶם מֹשֶׁה אֶת אֱלֻעָזָר

הַכֹּהֵן וְאֵת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון וְאֵת

רֹאשֵׁי אֲבוֹת הַמִּטּוֹת לְבְנֵי

יִשְׂרָאֵל:

וּפִקְדוֹ לְהוֹן מֹשֶׁה יֵת אֱלֻעָזָר כְּהֵנָּה וְיֵת

יְהוֹשֻׁעַ בֶּר נֹון וְיֵת רִישֵׁי אֲבֹת

שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל:

וַיֵּצֵאוּ לָהֶם. כְּמוֹ עֲלֵיהֶם, וְעַל תְּנָאם מִיָּנָה

אֱלֻעָזָר וַיהוֹשֻׁעַ, כְּמוֹ ה' יִלְחָם לָכֶם:

כט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִם

יַעֲבֹרוּ בְּנֵי גֹד וּבְנֵי רְאוּבֵן

אֶתְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן כָּל חֲלוּץ

לְמַלְחָמָה לִפְנֵי יְהוָה וְנִכְבְּשָׁה

הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם וְנָתַתֶּם לָהֶם

אֶת אֶרֶץ הַגִּלְעָד לְאֶחָזָה׃

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְהוֹן אִם יַעֲבֹרוּ בְּנֵי גֹד

וּבְנֵי רְאוּבֵן עִמָּכֹן יֵת יִרְדְּנָא כָּל

דְּמִזְרֵי לְקִרְבָּא קָדָם עֲמָא דִּי וְתִתְּכַבֵּשׁ

אֶרֶץ קְדֵמִיכּוֹן וְתִתְּנוּן לְהוֹן יְתֵ אֶרֶץ

דְּגִלְעָד לְאַחֲסֵנָא:

לְ וְאֵם לֹא יַעֲבֹרוּ חֲלוּצִים

אֶתְּכֶם וְנֶאֱחָזוּ בְּתִכְכֶּם בְּאֶרֶץ

כְּנָעַן:

וְאֵם לֹא יַעֲבֹרוּן מִזְרָזִין עִמְכּוֹן וְיַחֲסֵנוּן

בִּינִיכּוֹן בְּאֶרֶץ דְּכְנָעַן:

לֹא וַיַּעֲנוּ בְנֵי גֵר וּבְנֵי רְאוּבֵן

לֵאמֹר אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה

אַל עֲבֹדֶיךָ כֵּן נַעֲשֶׂה:

וְאֶתִּיבוּ בְנֵי גֹד וּבְנֵי רְאוּבֵן לְמִימָר יֵת

דִּי מַלִּיל יִי לְעַבְדְּךָ כֵּן נַעֲבֹד:

לֵב נַחֲנוּ נַעֲבֹר חֲלוּצִים לְפָנֵי

יְהוָה אֶרֶץ כְּנָעַן וְאֶתִּנוּ אַחֲזַת

נַחֲלָתֵנוּ מֵעֶבֶר לִירְדֵן:

נַחֲנָא נַעֲבֹר מִזְרִינִן קָדָם עַמָּא דִּי

לְאַרְעָא דְכְנַעַן וְעַמָּא אַחֲוֵדַת

אַחֲסַנְתָּנָא מֵעֶבֶר לִירְדֵנָא:

וּאֲתָנוּ אַחֲזִית נַחֲלָתָנוּ. כְּלוּמָר, בִּידֵינוּ

וּבְרִשּׁוֹתָנוּ תְּהִי אַחֲזִית נַחֲלָתָנוּ מֵעַבְרֵי הַזֶּה:

לֹא וַיִּתֵּן לָהֶם מִנְּשָׂה לְבָנֵי גֵר

וְלְבָנֵי רְאוּבֵן וְלַחֲצִי שֵׁבֶט

מִנְּשָׂה בֶן יוֹסֵף אֶת מַמְלָכַת

סִיחֵן מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי וְאֶת

מַמְלָכַת עֹג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן

הָאֲרָץ לְעֹרִיָּה בְּגִבְלוֹת עֲרֵי

הָאֲרָץ סָבִיב:

וַיֵּהָב לְהוֹן מִשָּׁה לְבָנֵי גָד וְלְבָנֵי רְאוּבֵן
וְלַפִּלָּגוֹת שְׁבַט־אֲשֵׁר דְּמִנְשָׁה בֶּר יוֹסֵף יֵת
מִלְכֹּת סִיחֹן מִלְכָּא דְּאַמֹּרָאָה וְיֵת
מִלְכֹּת עֹג מִלְכָּא דְּמַתָּנִן אֶרְעָא
לְקִירוֹהָא בְּתַחוּמֵּינָן קְרוֹי אֶרְעָא סְחֹר
סְחֹר:

לִד וַיִּבְנוּ בְנֵי גָד אֶת דִּיבֹן
וְאֶת עֶטְרֹת וְאֶת עֶרְעֵר:
וַיְבְנוּ בְנֵי גָד יֵת דִּיבֹן וְיֵת עֶטְרֹת וְיֵת

עֲרֵעַר:

לֹא וְאֵת עֲטֹרֹת שׁוֹפָן וְאֵת יַעֲזֹר

וַיִּגְבְּהָ:

וַיֵּת עֲטֹרוֹת שׁוֹפָן וַיֵּת יַעֲזֹר וְרִמָּתָא:

לוֹ וְאֵת בֵּית נִמְרָה וְאֵת בֵּית

הָרֶן עֲרֵי מִבְצָר וְגִדְרֹת צֹאן:

וַיֵּת בֵּית נִמְרָה וַיֵּת בֵּית הָרֶן קְרוֹיִן

כְּרִיכָן וַחֲטָרִין דְּעֹאן:

עֲרֵי מִבְצָר וְגִדְרֹת צֹאן. זֶה סוֹף הַפָּסוּק

מוֹסֵב עַל תַּחֲלַת הָעֲנִין, וַיִּבְנוּ בְנֵי גֹד אֶת
הָעָרִים הַלֵּלוּ לְהִיזֹת עָרֵי מִבְצָר וְגִדְרוֹת
צֵאן:

לֹא וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ אֶת חֶשְׁבֹּן
וְאֶת אֶלְעָלָא וְאֶת קִרְיַת־יִם:
וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ יֵת חֶשְׁבֹּן וְיֵת אֶלְעָלָא
וְיֵת קִרְיַת־יִם:

לֹא וְאֶת נָבוֹ וְאֶת בַּעַל מְעֹן
מִן־סִבְתָּ שֵׁם וְאֶת שְׁבַמָּה

וַיִּקְרָאוּ בְּשֵׁמֹת אֶת שְׁמוֹת

הָעָרִים אֲשֶׁר בָּנוּ:

וַיַּת נָבו וַיַּת בַּעַל מַעֲזֵן מִקָּפֶן שְׁמֵהֶן

וַיַּת שְׁבֵמָה וַיַּת שְׁמֵהֶן יַת שְׁמֵהֶן

קְרוּיָא דִּי בָנוּ:

וְאֵת נָבו וְאֵת בַּעַל מַעֲזֵן מוֹסְבוֹת שֵׁם.

נָבו וּבַעַל מַעֲזֵן שְׁמוֹת עֲבוֹדַת אֱלֹהִים הֵם,

וְהָיוּ הָאֱמוּרָיִם קוֹרִים עֲרִיָּהֶם עַל שֵׁם

עֲבוֹדַת אֱלֹהִים שְׁלָהֶם, וּבְנֵי רֵאשִׁיט הֵסְבוּ

אֵת שֵׁם לְשֵׁמוֹת אַחֲרֵיהֶם, וְזֶה מוֹסְבוֹת

שם, נבו ובעל מעון מוסבות לשם אחר:

ואת שבמה. בנו שבמה, והיא שבם

האמורה למעלה:

מפטיר לט

וילכו בני מכיר בן מנשה

גלעד וילכדה וילכדה ויורש את

האמרי אשר בה:

ואזלו בני מכיר בר מנשה לגלעד

וְכַבְּשׁוּהָ וְתָרִיךְ יֵת אֲמֹרָאָה דִּי בָּהּ:

וְיֹרֵשׁ. כְּתִרְגֻּמוֹ וְתָרִיךְ, שְׁתִּיבַת רִי"ש

מִשְׁמֶשֶׁת שְׁתִּי חֲלוּקוֹת לְשׁוֹן יְרוּשָׁה

וְלְשׁוֹן הַיֹּרֵשָׁה, שֶׁהוּא טִירוּד וְתִירוּד:

מ וַיִּהְיֶה מִנְּשָׁה אֶת הַגְּלָעָד

לְמַכִּיר בֶּן מְנַשֶּׁה וַיֵּשֶׁב בָּהּ:

וַיֵּהָב מִנְּשָׁה יֵת גְּלָעָד לְמַכִּיר בֶּר מְנַשֶּׁה

וַיֵּתֵב בָּהּ:

מא וַיֵּאָרֶר בֶּן מְנַשֶּׁה הָלָךְ וַיִּלְכֹּד

אֶת חֻזֵּי־הֶם וַיִּקְרָא אֶת־הֶן

חֻזֵּי יֵאִיר׃

וַיֵּאִיר בֶּר מִנְשָׁה אֶזֶל וּכְבֹּשׁ יֵת

כַּפְרֵי־הָהָן וַיִּקְרָא יִתְהֵן כַּפְרֵי יֵאִיר׃

חֻזֵּי־הֶם. כַּפְרֵי־הָהָן׃ וַיִּקְרָא אֶת־הֶן חֻזֵּי

יֵאִיר. לְפִי שֵׁלָא הִיוּ לֹו בְנִים קִרְאָם בִּשְׁמוֹ

לְזִכְרוֹן׃

מִבְּ וְנִבַּח הָלַךְ וַיִּלְכֹּד אֶת קִנְיָת

וַיָּבֵא בְנֵי־יָהּ וַיִּקְרָא לָהּ נִבַּח

בְּשֵׁמוֹ: (פפפ)

וְנִבַּח אֶזְל וְכַבֵּשׁ יֵת קִנֵּת וַיֵּת כַּפָּרְנָהָא

וַיִּקְרָא לָהּ נִבַּח בְּשֵׁמָהּ:

וַיִּקְרָא לָהּ נִבַּח. לָהּ אֵינוּ מַפִּיק ה"א.

וְרֵאִיתִי בִּיסוּדוֹ שֶׁל רַבִּי מִשֶּׁהָ הַדְּרֵשֶׁן, לְפִי

שֶׁלֹא נִתְקִיִּים לָהּ שֵׁם זֶה לְפִיכֶךְ הוּא רַפָּה,

שֶׁמִּשְׁמַע מִדְּרֵשׁוֹ כִּמוֹ לֹא. וְתִמְהַנִּי מֵהָ

יִדְרוֹשׁ בִּשְׁתֵּי תִיבוֹת הַדּוּמוֹת לָהּ, וַיֹּאמֶר

לָהּ בּוֹעֵז, לְבָנוֹת לָהּ בֵּית: חֲסֹלַת פִּרְשָׁת

מִטּוֹת: